

NOKUTs tilsynsrapporter

Helse, aldring og aktiv omsorg

Studieforbundet AOF Norge

September 2015



NOKUT 

NOKUT kontrollerer og bidrar til kvalitetsutvikling ved fagskolene. Dette gjør vi blant annet ved å godkjenne nye fagskoletilbud. Fagskoleutdanning er en yrkesrettet utdanning på et halvt til to år, som bygger på videregående skole eller tilsvarende realkompetanse. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT. Alle fagskoletilbud må tilfredsstillе nasjonale kvalitetsstandarder. NOKUT godkjenner også institusjonenes interne system for kvalitetssikring.

Tilbyder/Utdanningssted:	Studieforbundet AOF Norge
Utdanningstilbudets navn:	Helse, aldring og aktiv omsorg
Nivå/fagskolepoeng:	Nivå 5.1 / 60 fagskolepoeng
Undervisningsform:	Stedbasert
Sakkyndige:	Marta Grongstad og Siri Homelien
Dato for vedtak:	4. september 2015
NOKUTs saksnummer	15/100

Forord

Fagskoleutdanning er yrkesrettet utdanning som bygger på fullført videregående opplæring eller tilsvarende realkompetanse. Fagskoleutdanning har et omfang på minst et halvt år og maksimalt to år som heltidsutdanning. Betegnelsen fagskoleutdanning er beskyttet gjennom fagskoleloven. For å kunne bruke betegnelsen fagskoleutdanning, må utdanningstilbudet være godkjent av NOKUT.

Vurderingsprosessen starter med at en tilbyder søker NOKUT om godkjenning av et utdanningstilbud. Søknaden blir først gjenstand for en innledende vurdering, for å avklare om forutsetningene er til stede for videre behandling jevnfør fagskoletilsynsforskriften § 3-1. I den innledende vurderingen ser NOKUT blant annet på om styringsordning og reglement er tilpasset utdanningstilbudet og om tilbyder har et tilfredsstillende system for kvalitetssikring.

Søknader som tilfredsstillende forutsetningene for behandling blir videre vurdert av eksterne, uavhengige sakkyndige oppnevnt av NOKUT. De sakkyndige vurderer søknaden opp mot de faglige kravene i fagskoletilsynsforskriften §§ 3-2 – 3-8.

Til den sakkyndige vurderingen har NOKUT oppnevnt:

- Marta Grongstad
- Siri Homelien

Når de sakkyndige har funnet at ett eller flere av de faglige kriteriene ikke er oppfylt på en tilfredsstillende måte, sendes et utkast til tilsynsrapport (kapittel 2) til tilbyder for kommentarer. Tilbyder kan da påpeke mangler eller misforståelser i de sakkyndiges innstilling. NOKUT tillater i tillegg mindre justeringer. De sakkyndige vurderer eventuelle tilbakemeldinger fra tilbyder, før NOKUT konkluderer og fatter endelig vedtak. I forbindelse med denne søknaden har tilbyder ikke kommet med et tilsvarende svar.

I denne rapporten er alle vurderingene som danner grunnlag for godkjenningen samlet. NOKUT har konkludert med at søknaden ikke tilfredsstillende alle kriterier for godkjenning av fagskoleutdanning. Det er mulig å søke NOKUT på nytt, men da forventes det at søker har forbedret utdanningskvaliteten i henhold til vurderingene gitt i denne rapporten (Må-punktene).

NOKUT, 4. september 2015



Terje Mørland
direktør

Innhold

1	Informasjon om søkeren	1
1.1	Informasjon om tilbyder og utdanningen	1
1.2	Innledende vurdering	1
2	Sakkyndig vurdering av utdanningen	1
2.1	Oppsummering	2
2.2	Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1).....	2
2.3	Læringsutbytte (§ 3-2)	7
2.4	Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3).....	9
2.5	Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)	12
2.6	Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5).....	15
2.7	Eksamen og sensur (§ 3-6)	18
2.8	Infrastruktur (§ 3-7)	20
2.9	Konklusjon etter sakkyndig vurdering	21
2.10	Tilsvarsrunde	23
3	Vedtak	23
4	Dokumentasjon	23
	Vedlegg 1:.....	24

1 Informasjon om søkeren

1.1 Informasjon om tilbyder og utdanningen

Studieforbundet AOF Norge søkte NOKUT 13. februar 2015 om godkjenning av *helse, aldring og aktiv omsorg* som fagskoleutdanning. Utdanningen er på 60 fagskolepoeng som gis på deltid over to år. Undervisningen vil gis ved AOF Oslo og Akershus, og det er søkt godkjenning for inntil 20 studenter.

Søker har allerede tre godkjente fagskoleutdanninger:

- Helse, miljø og sikkerhet
- Kontor-, salg-, og service ledelse
- Barn med særskilte behov

NOKUT har gjennomgått søkers hjemmesider, www.aof.no. Tilbyder gir informasjon om utdanningen som de har søkt godkjenning for på hjemmesidene. Informasjonen er i samsvar med søknadens innhold og godkjenningsstatus i NOKUT. Det som står på hjemmesidene om tidligere godkjente utdanninger og opptakskrav til utdanningene stemmer med informasjonen NOKUT har. Hjemmesidene inneholder ikke informasjon som kan føre til misforståelse om bruk av fagskolebegrepet.

1.2 Innledende vurdering

1.2.1 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

Studieforbundet AOF Norge fikk vurdert grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1) 30. januar 2014, jf. NOKUTs sak 13/678. Det er derfor ikke gjort en administrativ vurdering av disse forholdene i behandlingen av denne søknaden.

2 Sakkyndig vurdering av utdanningen

Teksten i dette kapittelet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer «vi», er det et uttrykk for de sakkyndige. Paragrafene i parentes i overskriftene henviser til tilsvarende paragrafer i fagskoletilsynsforskriften. Teksten i boksene er fra fagskoletilsynsforskriften.

2.1 Oppsummering

Tilbyder søker om godkjenning av fagskoleutdanningen *helse, aldring og aktiv omsorg*. Det er ingen tvil om at samfunnet trenger kompetanse innen helse, aldring og aktiv omsorg, både i dag og i fremtiden. Befolkningsutviklingen beveger seg i retning av flere eldre. Det vil ikke være nok helsepersonell i tiden fremover til å utføre pleie og omsorg på tilsvarende måte som i dag. Derfor er det svært viktig at utdanningsinstitusjonene har studietilbud som er tilpasset samfunnsutviklingen. Det er viktig å forberede studentene til en helse- og omsorgstjeneste i stadig endring. Morgendagens omsorg peker på behovet for utvikling av omsorgstjenester og innovasjon. Fagskoleutdanning innen helse, aldring og aktiv omsorg er derfor viktig for videreutdanning av helsearbeidere innen fagfeltet.

Studiets læringsutbytte er viktig fordi det sier noe om hva en forventer at studentene skal ha lært ved gjennomført utdanning. Tilbyder må jobbe mer med beskrivelsen av læringsutbyttene slik at de blir konkrete og forståelige for både studenter, lærere og praksisveilederne. Slik de er utformet i studieplanen gir de ikke tilstrekkelig innsikt i utdanningens faglige innhold, nivå på utdanningen og kompetansen studenten har oppnådd etter endt utdanning. Vi vurderer at utdanningens emner er relevante, men at emnenes innhold ikke er helt dekkende og derfor vil ikke studentene kunne nå læringsutbyttet for utdanningen ved hjelp av det valgte innholdet i emnene.

Vi mener det er særdeles viktig at skolen ivaretar ansvaret for veiledningen av studentene i praksis og at dette skjer i nært samarbeid med praksisfeltet. Tilbyder beskriver at faglærer reiser ut i praksis og deltar på veiledning og vurdering av studentene. Dette er viktig og slik vi vurderer det en styrke ved studietilbudet. Omfanget av faglærers tilstedeværelse i praksis og veiledning av studentene i praksis bør derimot komme tydeligere frem, i tillegg til faglærer og praksisveileders rolle og ansvar rundt veiledning av studentene i praksis.

Forholdstallet 1:20 på 20 studenter er i utgangspunktet tilfredsstillende, men når det kun er én person ansatt ved studiet i en liten stillingsbrøk og de andre er innleid som timelærere, så mener vi det ikke er godt nok. Det er viktig å få til et fagmiljø innen studietilbudets emner, og det mener vi er vanskelig under slike forhold. Et lite og svakt fagmiljø vil kunne forringe kvaliteten på studiet og ivaretagelse av studentene, og ved fravær og sykdom hos faglærerne vil det være vanskelig med kun én ansatt.

Vår konklusjon er derfor at vi ikke kan anbefale utdanningen godkjent, og at tilbyder må gjøre omfattende utbedringer av utdanningen før vi vil kunne godkjenne den.

2.2 Grunnleggende forutsetninger for å tilby fagskoleutdanning (§ 3-1)

2.2.1 Opptak

- (1) Krav i fagskoleloven med forskrifter skal være oppfylt. NOKUT vurderer følgende krav:
- a) Grunnlag for opptak. Grunnlaget for opptak skal være relevante kvalifikasjoner på nivå 4 i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring. Søkere har krav på å få vurdert om de er kvalifisert for opptak til en utdanning på grunnlag av realkompetanse.

Vurdering

Opptakskrav er beskrevet både i søknaden, fagskolenes reglement (paragraf 2) og i studieplanen (s. 8).

Formelle opptakskrav til utdanningen er fullført videregående opplæring fra helse- og oppvekstfag, og er primært et tilbud for helsefagarbeidere, aktivitører, hjelpepleiere, omsorgsarbeidere og barne- og ungdomsarbeidere. Vi stiller spørsmål ved at det står at utdanningen primært retter seg mot barne- og ungdomsarbeidere (blant annet). Tilbyder må fjerne barne- og ungdomsarbeid fra det formelle opptakskravet og rette dette opp i studieplanen (s. 8).

Det kan også gjøres opptak på grunnlag av realkompetansevurdering. Realkompetansen vurderes opp mot de aktuelle læreplanene for både VK1/VG2 eller VG1/VG2/VG3. Opplæringen kan være gjennomført enten i skole eller bedrift. Vurderingen gjennomføres ved en faglig test med utgangspunkt i læreplanen for de aktuelle programområdene etterfulgt av en samtale med faglærer og fagskoleansvarlig studiekonsulent. Dokumentasjon av faglige forutsetninger innebærer at søker oppfyller følgende krav:

- «Bestått eksamen eller realkompetansevurdering i studieretningsfagene VK1/VG2 i et av fagene som bygger på grunnkurs/VG1 innenfor det aktuelle programområdet, eller ha bestått realkompetansevurdering i tilsvarende
- Ha praksis som er likeverdig med gjennomført opplæring i forhold til læreplanen for VK2/VG3 i skole eller opplæring i bedrift, eller ha bestått realkompetansevurdering i tilsvarende
- Total lengde av relevant arbeidserfaring og utdanning/kurs på videregående skoles nivå eller høyere, må være minst tre års varighet på fulltid»

Det opplyses i studieplanen om at søkere som tas opp på bakgrunn av realkompetanse ikke vil kunne søke autorisasjon innen helsefagene etter gjennomført og bestått avsluttet eksamen.

Grunnlaget for opptak er i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), nivå 4. Tilbyder bør informere om hvilke yrkesmuligheter studenter har dersom de tas opp på bakgrunn av en realkompetansevurdering og ikke kan søke autorisasjon.

Bestemmelsene om opptak på bakgrunn av realkompetanse bør være så godt beskrevet at søker forstår om han/hun har mulighet til å få opptak eller ikke. Tilbyder må derfor gi eksempler på hva som kan være relevant yrkespraksis for å komme inn på studiet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- fjerne barne- og ungdomsarbeid fra det formelle opptakskravet og rette dette opp i studieplanen
- gi eksempler på hva som kan være relevant yrkespraksis for opptak på bakgrunn av realkompetansevurdering

Tilbyder bør informere om hvilke yrkesmuligheter studenter har dersom de tas opp på bakgrunn av en realkompetansevurdering og ikke kan søke autorisasjon.

2.2.2 Samarbeid med yrkesfeltet

(2) Tilbyder skal samarbeide med aktører i yrkesfeltet og delta i faglige nettverk som sikrer at utdanningens læringsutbytte er relevant for yrkesfeltet.

Vurdering

Studieforbundet AOF har i følge tilbyder et eget faglig nettverk og ledersamlinger. Studieforbundet AOF Norge har representant i styret til Forum for fagskoler og i LOs formøter til Nasjonalt fagskoleråd. Fra desember 2015 vil Studieforbundet AOF Norge på vegne av VOFO ha en representant i Nasjonalt fagskoleråd.

Tilbyder har lagt ved en samarbeidsavtale mellom AOF Oslo og Akershus og Asor AS (aktør innen hjemmehjelp og hjemmesykepleie) som er undertegnet i 2015. Avtalen gjelder samarbeid om fagskoleutdanning i områdene helse-, omsorg, psykiatri- og rusarbeid. Tilbyder skriver i søknaden at målet med samarbeidet er at partene sammen skal sikre at kvaliteten på læringsutbytte er i henhold til arbeidslivets krav og forventninger. Tilbyder har lagt ved en liste over arbeidsplasser for potensielle praksisplasser for studenter i Oslo. Listen omfatter sykehjem og private leverandører av hjemmetjenester.

Samarbeidet omfatter i følge tilbyder:

- studentpraksis
- hospitering, ekskursjon, gjesteforelesninger
- evaluering og utvikling av studier
- utvikling av nye fagskoleutdanninger på bakgrunn av tilmeldte behov
- kompetanseheving av virksomhetens ufaglærte og faglærte medarbeidere
- innspill om aktuelle faglærere, gjesteforelesere og sensorer

Vi vurderer at innholdet i samarbeidsavtalen er dekkende, men at tilbyder må vise til flere formelle samarbeidsavtaler på bakgrunn av konkurransen om praksisplasser i Oslo og Akershusregionen. Vi er kjent med at det er stor konkurranse om praksisplassene i dette området, og vurderer at det blir sårbart hvis det kun er inngått formell samarbeidsavtale med én aktør. Mange av de foreslåtte praksisplassene er private leverandører som jobber på konsesjon, eller institusjoner som er i ferd med å omgjøres til helsehus (korttids- og rehabiliteringsplasser). I denne prosessen vil det være usikkerhet forbundet med kapasitet til å ta imot studenter og samarbeid med fagskolen, slik vi vurderer det.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må inngå samarbeidsavtaler med flere aktører for å sikre studentene praksisplasser og for faglig samarbeid om utdanningen.

2.2.3 Praksisavtaler

(4) For utdanninger med praksis skal det foreligge avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Vurdering

Praksis er en obligatorisk del av utdanningen. Tilbyder har lagt ved en mal for avtale om praksisplasser. Avtalens formål er å sikre et gjensidig forpliktende samarbeid om studentenes praksisopplæring som en del av fagskoleutdanningen. I tillegg beskriver praksisavtalen avtaleperioden, mål for utplassering i praksis, praksisveilederes kompetanse og kapasitet, læringsutbytte for praksis, omfang, praksisstedet sine forpliktelser under praksisperioden, AOF Oslo og Akershus sitt ansvar i praksisperioden, fravær, taushetserklæring, bekymringsmelding og vurderingsformer. Avtalen undertegnes av ansvarlige fra fagskole og praksissted.

Tilbyder har levert en oversikt over aktuelle praksisplasser for fagskoleutdanningen. Denne oversikten viser ikke til inngåtte avtaler og praksissted. Tilbyder har inngått skriftlig samarbeidsavtale med en privat leverandør av hjemmetjenester som også innebærer samarbeid om praksisplasser.

Aktuelle arbeidsområder beskriver tilbyder i søknaden å være: sykehjem, skjermet avdeling, dag-avdeling, rehabiliteringsavdeling, korttidsavdeling, hjemmesykepleien, aldershjem og aldersboliger og hospice. I studieplanen beskrives praksis under punkt 4.9, 4.10, 4.11, s. 14-15. Der står det beskrevet at tilbyder er ansvarlig for å skaffe relevante praksisplasser «i samarbeid med studenten». Tilbyder har det formelle ansvaret i å fremskaffe relevante praksisplasser og kan ikke ansvarliggjøre studenten. Studenten kan derimot komme med ønsker og foreslå praksisplasser. Dette må tilbyder rette opp i.

Vi mener at tilbyder vurderer relevante arbeidsplasser for praksisplass, men at de nødvendige formelle avtalene ikke enda er på plass. På bakgrunn av begrunnelsene i kapittel 2.2.2 Samarbeid med yrkesfeltet, mener vi at tilbyder ikke sannsynliggjør at praksis er gjennomførbart og at de læringsaktivitetene som foregår utenfor fagskolen er tilstrekkelig kvalitetssikret. Tilbyder bør vise til inngått intensjonsavtale eller formelle samarbeidsavtaler med flere praksissteder.

Vi viser også til vår vurdering i kapittel 2.4 Utdanningens innhold og oppbygning, 2.5 Undervisningsformer og læringsaktiviteter, og 2.6 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- i studieplanen (s. 14, siste avsnitt), fjerne teksten «i samarbeid med studenten» når det gjelder hvem som er ansvarlig for å skaffe relevante praksisplasser
- beskrive krav til praksisveilederens kompetanse og at dette skal fremkomme i kravspesifikasjonen for undervisningspersonalets kompetanse, jf. vurdering i punkt 2.6.2

Tilbyder bør inngå intensjonsavtaler eller flere formelle samarbeidsavtaler for praksisplasser.

2.2.4 Fagskolepoeng og arbeidsmengde

- (5) Utdanningen skal ha et omfang av 30, 60, 90 eller 120 fagskolepoeng.
(6) Det totale antall arbeidstimer for studentene skal normalt være mellom 1500-1800 timer per år.

Vurdering

Utdanningen har et omfang på 60 fagskolepoeng, og har en samlet normert studietid på ett år, men tilrettelegges som et deltidsstudium over to år.

Det totale antall arbeidstimer for studenten er satt til 1580 timer. I studieplanen er det satt opp en oversiktstabell over de ulike emnene, antall timer og fagskolepoeng (s. 10). Arbeidsbelastning og innhold fremkommer også i tabellen.

Emne 1: Felles grunnlag	14 uker	14 fagskolepoeng
Emne 2: Helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid	10 uker	9 fagskolepoeng
Emne 3: Behandling, pleie og omsorg	16 uker	16 fagskolepoeng
Emne 4: Organisering, system og ledelse	8 uker	7 fagskolepoeng
Emne 5: Fordypningsarbeid/hovedprosjekt	18 uker	14 studiepoeng
Praksis	10 uker (3. og 4. halvår)	

Praksis er ikke satt opp som et eget emne og er heller ikke vektet. Det er heller ikke presisert om praksis gjennomføres som en del av ett eller flere emner, hvis det ikke skal regnes som et eget emne. Dette må tilbyder utbedre. Ut over dette så vurderes utdanningen til å ha tilstrekkelig omfang som helhet, og omfanget i de enkelte emnene må revurderes når praksis blir et eget emne eller satt sammen med et annet emne. Omfanget virker rimelig med tanke på det læringsutbyttet studieplanen legger opp til. Oversikten over emner og omfang i studieplanen vil sikre nødvendig forutsigbarhet for studentene, men må rettes opp når emnene justeres.

Undervisningen er tilrettelagt slik at studentene kan være i arbeid gjennom hele studiet. Vekselvirkning mellom praktisk arbeid ved egen arbeidsplass og teoretisk fordypning vektlegges stor betydning (studieplanen, s. 9). Av erfaring vet vi at å kombinere arbeid og studier er krevende for studentene. Studieplanen legger opp til at studenten skal kunne være i arbeid, parallelt med studiene, uten å si noe om at dette er krevende. Det er spesielt krevende dersom studentene tar studiet på heltid over ett år. Tilbyder bør informere studentene om dette slik at de blir bevisstgjort disse utfordringene før studiestart. Dette for å sikre at studentene er klar over hva det vil si å gjennomføre utdanningen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må sette praksis som et eget emne eller inn sammen med et annet emne, revurdere vektningen av de ulike emnene og gjøre nødvendige endringer i studieplanen.

Tilbyder bør i studieplanen informere om at det er krevende å kombinere studier og arbeid.

2.3 Læringsutbytte (§ 3-2)

Utdanningen skal gi ett samlet læringsutbytte som er relevant for yrkesfeltet. Læringsutbyttet skal beskrive kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse som studentene oppnår etter fullført utdanning, jf. Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring.

NOKUT gjennomfører i 2014 og 2015 et forsøk hvor vi deler opp den sakkyndige vurderingen av en godkjenningssøknad i to. I den første delen vurderer et panel om læringsutbyttebeskrivelsen (LUB) i den aktuelle søknaden er utformet i tråd med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), og konkluderer med om søknaden er egnet for videre sakkyndig behandling.

Panelets vurdering

Struktur

Læringsutbyttebeskrivelsen er delt inn i kategoriene kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse, og deskriptorene er plassert under riktig kategori.

Nivå

Læringsutbyttebeskrivelsen i for det meste mulig å kjenne igjen som nivå 5.1 i NKR. Deler av en deskriptor under generell kompetanse er på et for høyt nivå. I denne står det at kandidatene «begrunner sine vurderinger faglig, etisk og juridisk». Å kunne gjøre rede for sine faglige valg er i NKR definert som en ferdighet på nivå 5.2. Det virker også høyt på nivå 5.1, å skulle begrunne sine valg faglig, etisk og juridisk, og tilbyder bør være tydeligere på hva som er ment med deskriptoren. Tilbyder bruker også begreper som «god kjennskap», som ikke har noe definert innhold i NKR.

Det står også at «Studenten underviser enkeltpersoner og grupper om temaer innenfor eget arbeidsområde». Fra nivå 4 skal kandidatene kunne veilede andre i arbeidet. Det fremstår likevel som upresist, og muligens for ambisiøst, å si at de etter en ettårig fagskoleutdanning som ikke har undervisning som hovedområde, skal kunne undervise. Spesielt med tanke på at det ikke fremgår at de får kunnskap om pedagogikk eller formidling. Det burde også være mulig å forstå ut ifra beskrivelsen om dette er tenkt som veiledning til enkeltpersoner eller små grupper, eller om det er noe annet som er tenkt. Deskriptoren «Studenten systematiserer, utvikler og formidler erfaringsbasert kunnskap» ligger også på et for høyt nivå. Under generell kompetanse står det at «Studenten har kompetanse til å ivareta daglig ledelse av mindre arbeidsgrupper». Det kommer ikke frem i beskrivelsen at de får kunnskaper eller ferdigheter i ledelse.

Utformet som kompetansebeskrivelse

Læringsutbyttebeskrivelsen er i hovedsak utformet som en kompetansebeskrivelse, altså hva kandidaten skal kunne, vite og være i stand til å gjøre ved fullført utdanning. Et unntak er «Studenten har fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert», som ikke er en fullstendig setning, og heller ikke en kompetansebeskrivelse.

Vi gjør oppmerksom på at det ifølge NKR er kandidaten, ikke studenten, som skal ha oppnådd læringsutbyttet, og at det vil gi mer mening å vise til kandidaten i læringsutbyttebeskrivelsen. Vi anbefaler å ikke starte alle deskriptorene med «Kandidaten», det er bedre å sette dette ordet før kulepunktene starter i hver kategori for å gjøre teksten mer leservennlig. Det bør også stå at kandidaten kan utføre de ulike ferdighetene, istedenfor å sette verbene i presens. LUB skal beskrive hva kandidaten er i stand til å gjøre som et resultat av læringsprosessen. Hva kandidaten velger å gjøre er en annen sak.

Faglig innhold/profil

Læringsutbyttebeskrivelsens innhold er noe mer fagspesifikt enn de generiske beskrivelsene i NKR, men ikke så spesifikt at en hvilken som helst endring i utdanningen vil måtte føre til endring i læringsutbyttet. Flere av deskriptorene er ikke konkretisert og gjort faglige. Dette gjelder for eksempel «Studenten kan finne, vurdere, bruke og henvise til informasjon og fagstoff innen helsefagene som grunnlag for kvalitetsbevisst og reflektert yrkesutøvelse» og «Studenten er bevisst sin profesjonelle kompetanse, sin kreativitet og sitt mot, og forvalter kompetansen til faglig utvikling på egen arbeidsplass». Den sistnevnte beskrivelsen er dessuten vanskelig å måle.

Det er enkeltdeskriptorer og deler av deskriptorer som har et klart faglig innhold, men samlet sett er beskrivelsen ikke konkret nok. Læringsutbyttebeskrivelsen fremstår derfor som lite helhetlig, og er ikke godt egnet til å kommunisere med yrkesfeltet og andre utdanningsinstitusjoner.

Læringsutbyttebeskrivelsen gir ikke nok innsikt i utdanningens faglige innhold og profil, og er ikke egnet til å skille mellom ulike studier innenfor fagområdet.

Konklusjon

Nei, læringsutbyttebeskrivelsen er ikke i tråd med NKR.

2.3.1 Sakkyndiges vurdering

Læringsutbyttebeskrivelsene er inndelt i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse. Tilbyder følger det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket. Vi er enig i panelets vurdering over. Samlet sett vurderer vi at fagskoleutdanningen tilbyder beskriver ikke ligger på riktig nivå, (nivå 5, Fagskole 1). Dette må tilbyder utbedre. Tilbyder må også utbedre utformingen av kompetansebeskrivelsene og det faglige innholdet som beskrevet av panelet.

Læringsutbyttebeskrivelsen i søknaden og i studieplanen samsvarer ikke helt. I søknadens beskrivelse av læringsutbytte under *kunnskaper* er det følgende kulepunktet tatt med: «studenten har kunnskap om aktørene rundt brukergruppene av eldreomsorgen». Dette kulepunktet mangler i læringsutbyttebeskrivelsen i studieplanen. I studieplanen s. 7, siste kulepunkt under *kunnskaper* mangler deler av setningen. Her står det kun «Studenten har fordypet seg innenfor et valgt tema, har innhentet, vurdert». Tilbyder har også lagt ved mal for vitnemål i sin søknad, der læringsutbytte er beskrevet i form av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Dette vil etter vår vurdering gi arbeidsgivere tilstrekkelig informasjon om hva studenten kan, vet og er i stand til å gjøre etter endt utdanning. Læringsutbyttebeskrivelse av ferdigheter i studieplanen har med et kulepunkt som mangler i vitnemålet: «studenten skal finne, vurdere, bruke og henvise til informasjon og fagstoff innen helsefagene som grunnlag for kvalitetsbevisst og reflektert yrkesutøvelse». Etersom det kun er påkrevd å sende en *mal* for vitnemål med søknaden, trenger ikke tilbyder rette opp i dette i tilsvarsrunden. Men vi vil likevel gjøre tilbyder oppmerksom på feilen, slik at korrekt læringsutbyttebeskrivelse limes inn i vitnemålet når det skal utstedes. I tillegg savner vi læringsutbyttebeskrivelse om morgendagens krav til innovative tjenester og omsorg. Tilbyder må knytte læringsutbyttebeskrivelsene til samfunnets behov fremover og fagfeltets anbefalinger.

Vi mener læringsutbyttebeskrivelsen ikke er utformet forståelig, konkret eller realistisk nok. Beskrivelsen gir ikke tilstrekkelig innsikt i utdanningens faglige innhold, nivå på utdanningen og kompetansen studenten har oppnådd etter endt utdanning. Tilbyder må utbedre dette. I tillegg må tilbyder være konsekvent i læringsutbyttebeskrivelsene i søknaden, studieplanen og vitnemålet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- utbedre faglig nivå, utforming og faglig innhold i læringsutbyttebeskrivelsen etter panelets vurdering
- beskrive læringsutbytte som avspeiler innovative tjenester og morgensdagens krav til omsorg
- skrive fullstendig setning læringsutbyttebeskrivelsen i studieplanen (s. 7), siste kulepunkt under kunnskap
- være konsekvent i læringsutbyttebeskrivelsene i søknaden, studieplanen og vitnemålet

2.4 Utdanningens innhold og oppbygning (§3-3)

2.4.1 Utdanningens navn

(1) Utdanningens navn skal være dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir.

Vurdering

Utdanningens navn er «helse, aldring og aktiv omsorg». Vi mener at navnet er dekkende for innholdet og det læringsutbyttet utdanningen gir. Navnet er dessuten allerede etablert i sektoren.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

2.4.2 Utdanningens innhold og emner

(2) Utdanningens innhold skal være egnet for å nå læringsutbyttet.

(3) De ulike emnene skal til sammen bidra til at studentene oppnår utdanningens totale læringsutbytte.

Vurdering

Utdanningen er bygget opp av fem emner og praksis, som til sammen skal føre til at studenten oppnår det totale læringsutbyttet.

- Emne 1, Felles grunnlag for fagskoleutdanningene i helse- og sosialfagene, omhandler; arbeidsformer og metode i studiet, helse- og sosialfagene i samfunnet, etikk, kommunikasjon og samhandling, stats- og kommunalkunnskap, helse- og sosialpolitikk

Vi vil gjøre oppmerksom på at det i dag heter «helse- og oppvekstfag», ikke «helse- og sosialfag», jf. Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag 2012. Dette må tilbyder rette opp i studieplanen.

- Emne 2, Helsefremmende og forebyggende arbeid, omhandler; helse og aldring, helsefremmende og forebyggende arbeid og rehabilitering.

Brukerstyring/brukermedvirkning og tverrfaglig samarbeid er sentralt innen rehabilitering og tilbyder må inkludere disse temaene under dette emnet.

- Emne 3, Behandling, pleie og omsorg ved sykdom, skader og funksjonsnedsettelse, tar for seg temaene den geriatriske pasienten, somatisk sykdommer, skader og funksjonsnedsettelse hos eldre, forvirringstilstand, demens og psykiske lidelser hos eldre.
- Emne 4, Organisering, system og ledelse, inneholder temaene aktører pasientforløpet, organisering av eldreomsorgen, yrkesutøvelse og arbeidsverktøy, kommunikasjon og veiledning
- Emne 5, Fordypningsarbeid/hovedprosjekt, skal være praksisrettet og knyttet til ett eller flere temaer i utdanningens emner.

I «Morgendagens omsorg» (Meld. St. 29 (2012-2013)) vektlegges innovasjon og utvikling av innovative tjenester. Tilbyder må gjennom alle emnene vise til morgendagens omsorg, utvikling av nye tjenester, nye samarbeidsformer i omsorgsfeltet og hvordan dette innvirker på organisering og ledelse (for eksempel involvering av frivillige på nye måter, demenslandsby og hverdagsrehabilitering i tillegg til velferdsteknologi).

Tilbyder beskriver videre at praksis er en obligatorisk del av utdanningen og gjennomføres hovedsakelig i tredje semester parallelt med teoriundervisningen i emne 3–4. I søknaden beskriver tilbyder at praksisen gjennomføres i arbeid med fordypningsoppgaven og vil gi studenten anledning til å samle inn stoff, gjøre intervjuer og undersøkelser, hospitere og besøke praksisplasser som kan gi utfyllende informasjon. Praksis er ikke satt opp som et eget emne, det er ikke vektet, og det fremgår heller ikke om praksis skal være en del av ett eller flere emner. Dette må tilbyder utbedre, jf. kapittel 2.2.4 Fagskolepoeng og arbeidsmengde. Praksis må dessuten være av et slikt omfang og organiseres på en slik måte at studenten kan vurderes og ha muligheter til å forbedre seg for å oppnå beskrevet læringsutbytte for praksis, jf. vår vurdering i kapittel 2.7.1 Eksamens- og vurderingsordninger.

I studieplanen (s. 46, vedlegg 11), er obligatorisk litteratur beskrevet. Det totale antallet sider obligatorisk litteratur er ikke beskrevet i studieplanen, og det kommer ikke frem hvilken litteratur, kapittel og sidetall som er relevant under de ulike emnene. Tilbyder må rydde opp i dette og være mer konkret for å skape oversikt og forutsigbarhet for studentene. Tilbyder må også føre litteraturhenvisninger på en konsekvent måte i studieplanens litteraturliste.

Tilbyder viser sammenhenger mellom overordnet læringsutbytte og læringsutbyttene for de ulike emnene gjennom beskrivelse av kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Vi vurderer at utdanningens emner er relevante, men at emnenes innhold ikke er dekkende. Studentene vil ikke kunne nå læringsutbyttet for utdanningen ved hjelp av det valgte innholdet i emnene. Det er vanskelig å vurdere litteraturen som relevant og dekkende da det ikke kommer frem av litteraturlisten hvilke kapitler som er obligatoriske under de ulike emnene.

I søknaden har tilbyder lagt ved en tabell som viser sammenhenger mellom Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk nivå 5.1, overordnet læringsutbytte, læringsutbytte for emnene og emnenes innhold. Tabellen gir oversikt over hvordan disse henger sammen, men emnene som er beskrevet vil

ikke bidra til at studentene kan oppnå det overordnede læringsutbytte. Tilbyder må derfor utbedre denne i tråd med vurderingene over.

Vi viser også til vår vurdering i kapittel 2.5.1 Veiledning og oppfølging.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- sette praksis inn i et emne, revurdere vektingen av de ulike emnene og gjøre nødvendige endringer i studieplanen
- i studieplanen erstatte «helse- og sosialfag» med «helse- og oppvekstfag»
- utvide temaene under emne 2 om rehabilitering, til også å gjelde hverdagsrehabilitering, tverrfaglig samarbeid, brukermedvirkning og brukerstyring
- gjennom emnene i studieplanen vise til morgendagens omsorg, utvikling av nye tjenester, nye samarbeidsformer i omsorgsfeltet og hvordan dette virker inn på organisering og ledelse (altså oppdatere læringsutbyttet til utviklingen i fagfeltet)
- tydeliggjøre sammenhengen mellom det overordnede læringsutbytte og læringsutbytte for hvert emne i tråd med vurderingen over (kapittel 2.4.2 Utdanningens innhold og emner)
- oppgi det totale antallet sider obligatorisk litteratur i studieplanen
- beskrive litteraturliste under emnene som er relevant med opplysninger om kapittel, sidetall og forfatter av kapitlet
- føre litteraturhenvisninger på en konsekvent måte i studieplanens litteraturliste

2.4.3 Studieplanen

(4) Studieplanen skal tydelig vise utdanningens innhold og oppbygning.

Vurdering

Utdanningen beskrives i egen studieplan, og utdanningstilbudets navn er oppgitt som «helse, aldring og aktiv omsorg».

Studieplanen inneholder opptakskrav, omfang og forventet arbeidsmengde, organisering, overordnet læringsutbyttebeskrivelse, studiets fem emner med læringsutbyttebeskrivelser, arbeidsformer og vurderingsordning. Praksis beskrives i eget kapittel, men er ikke definert som eget emne, jf. vår vurdering i kapittel 2.2.4 Fagskolepoeng og arbeidsomfang.

Det er tolv dokumenter som følger som vedlegg til studieplanen. Disse omhandler ulike forhold rundt praksis som program, vurderingsskjema, retningslinjer og vurderingskriterier, mal for obligatorisk emne, retningslinjer, vurderingskriterier, mal for fordypningsoppgaven og mal og vurderingskriterier for obligatorisk emneoppgave, karaktergradene, obligatorisk litteratur og anbefalt tillegglitteratur. Vedleggenes innhold mener vi er beskrivende og viktig informasjon for studentene.

Fravær i praksis ut over 10 % fører til at studentene ikke får godkjent sin praksis. Det fremkommer ikke hvorvidt det er annen obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene enn innlevering av

skriftlig arbeidskrav /emneoppgaver og eksamensoppgave. Tilbyder må redegjøre for dette. Er det for eksempel obligatorisk oppmøte på enkelte tema i studiesamlingene? Dersom det er det må det fremkomme i studieplanen.

Det fremkommer ikke hvorvidt studieplanen blir presentert for studentene ved studiestart og om den legges tilgjengelig på It's learning. Vår erfaring er at en grundig gjennomgang av studieplanen med studentene ved studiestart og underveis i studiet, er viktig for å informere og bevisstgjøre studentene om hva som forventes. Gjennomgang av læringsutbyttebeskrivelsene er her viktig for at studentene skal vite hva de skal lære i hvert emne. Studieplanen må derfor gjennomgås med studentene og legges lett tilgjengelig i læringsplattformen, og studentene bør oppfordres til å bruke den aktivt.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- redegjøre for obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene
- gjennomgå studieplanen med studentene og legge den lett tilgjengelig i læringsplattformen

Tilbyder bør oppfordre studentene til å bruke studieplanen aktivt.

2.5 Undervisningsformer og læringsaktiviteter (§ 3-4)

2.5.1 Veiledning og oppfølging

(1) Utdanningen skal ha et pedagogisk opplegg som sikrer god veiledning og oppfølging av studentene både som gruppe og individ.

Vurdering

I studieplanen fremkommer det at det pedagogiske opplegget i hvert emne skal være tilpasset forventet læringsutbytte og at opplæringen skal være nært knyttet til studentenes erfaringer og problemstillinger fra praksisfeltet, utfordringene i arbeidslivet og sentral teori.

Tilbyder redegjør for hvordan studentene følges opp underveis i studiet med informasjon, kontakt med skolens ansvarlige og studiekonsulent, og veiledning individuelt og i gruppe. Det gjennomføres en obligatorisk kartleggingsamtale med hver student ved studiestart, for å avklare forventninger og særskilte behov. Underveis i studiet skal det også være en individuell samtale med studentene hvor fokuset er å tilrettelegge for oppfølging. Dette mener vi er et godt tilbud som vil være med å sikre oppfølgingen av studentene.

I søknaden står det at den faglærer som har ansvar for studenten i praksis, vil ha veiledningsansvar i samarbeid med studentens praksisveileder. Vi erfarer at praksis kan være sammensatt, med utfordringer som stor arbeidsmengde for praksisveileder, sykdom, mange studenter og så videre. Studentene er da ofte sårbare, i den forstand at læringsmiljøet i praksis kan bli forringet for studentene. Derfor mener vi det er særdeles viktig at skolen ivaretar ansvaret for veiledningen av studentene i praksis i nært samarbeid med praksisfeltet. Omfanget av faglærers tilstedeværelse i praksis og

veiledning av studenten fremkommer ikke i studieplanen og i søknaden. Dette må tilbyder redegjøre for, jf. vår vurdering i kapittel 2.6.2 Praksisveiledere.

Vi mener det er utydelig hva som er faglærer og praksisveileders rolle og ansvar rundt veiledning av studentene i praksis, og dette må tydeliggjøres, jf. vår vurdering i kapittel 2.6.2 Praksisveiledere.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- redegjøre for omfanget av faglærers tilstedeværelse og veiledning når studenten er i praksis
- nedfelle skriftlig lærer og praksisveileders rolle og ansvar ved veiledning av studenter i praksis og informere både studenter og praksisveiledere om dette

2.5.2 Undervisningsformer og læringsaktiviteter

(2) Undervisningsformer og læringsaktiviteter, herunder eventuell praksis, skal være tilpasset læringsutbyttet som skal oppnås.

Vurdering

I studieplanen beskriver tilbyder ulike arbeidsformer og læringsaktiviteter som studentene vil møte i løpet av studiet. Undervisningsformene skal øve studenten til selvstendig arbeid og til å jobbe sammen med medstudenter i grupper. Arbeidsmetodene skal være med på å støtte studentenes egne initiativ og tilrettelegge for utvikling av evne til samarbeid, kommunikasjon, praktisk yrkesutøvelse, samt økt forståelse og respekt for andres fagfelt. Eksempler på arbeidsmetoder er rollespill, caseoppgaver, presentasjoner, diskusjoner, forelesning og skriftlige innleveringer.

Faglærer vil gjennom hele studiet ha den daglige kontakten med studentene. Fra tilbyders side legges det vekt på veiledning og det å motivere studentene til læring og gjennomføring av studiet. Studentenes ansvar for egen læring vektlegges og dette innebærer at studenten må ta ansvar og initiativ for eget og felles læringsmiljø.

I studieplanen står det at studiets pedagogiske opplegg skal være tilpasset det forventede læringsutbyttet, og opplæringen skal være nært knyttet til studentenes erfaringer og problemstillinger fra praksisfeltet, utfordringene i arbeidslivet og sentral teori. Studieplanens emner skal tas i rekkefølge, og studenten bør arbeide på en slik måte at de viser progresjon i faglig og personlig utvikling. Vi savner en redegjørelse for hvilke arbeidsformer og studieaktiviteter som benyttes for å stimulere og motivere studentene til læring mellom studiesamlingene. Dette er viktig for fulltidsstudentene, men spesielt viktig for studenter som tar studiet på deltid, da vi vet at jobb, familie og fritid fortar fokuset og tiden vekk fra studiene. Tilbyder bør redegjøre for hvilke læringsformer og studentaktiviteter som er viktig for studentenes læring mellom studiesamlingene.

Det legges vekt på at studentene skal kunne være i jobb samtidig som de er studenter ved fagskolestudiet. På hvilken måte tilrettelegges studiet, og hvilke læringsaktiviteter iverksettes for at

studentene skal dra faglig nytte av teori i studiet og arbeid ved egen arbeidsplass? Vi ønsker at tilbyder gir en faglig begrunnelse for hvorfor dette er viktig og beskriver hvordan dette skal ivaretas.

Praksis beskrives som egen arbeidsform i studieplanen. Studenten skal være i praksis i 30 timer per uke i to perioder i til sammen ti uker. I studieplanen beskrives gjennomføring av praksis, vurderingskriterier for praksis og praksisrapport og beskrivelse av emneoppgaver og fordypningsoppgaven. Etter fullført praksis skal det gjøres en vurdering av studentene. Denne vurderingen skal blant annet gi svar på om studenten har de faglige og personlige kvalifikasjoner som er nødvendige for å kunne arbeide innenfor fagfeltet.

Tilbyder må beskrive hvilket rolle og ansvar lærer og praksisveileder har ved veiledning av studenter i praksis og informere studentene om dette. Vi viser til vår vurdering i kapittel 2.6.2 Praksisveiledere.

Læringsplattformen It's learning benyttes som et supplement til tradisjonell klasseromsundervisning og beskrives som et oversiktlig kommunikasjons- og oppfølgingsverktøy hvor faglærer legger ut timeplaner, semesteroversikt, fagstoff, arbeidsoppgaver og henvisninger til aktuelle lenker. Selv om It's learning beskrives som en læringsplattform, står det ingenting i studieplanen om hvorvidt og på hvilken måte plattformen benyttes til læring. Er det for eksempel forum hvor studenter kan diskutere faglige spørsmål med medstudenter og lærer? Er det laget læringsstier innen ulike tema og emner i læringsplattformen? Dette mener vi tilbyder må beskrive.

Det fremgår av studieplanen at «praksis kan gjennomføres på egen arbeidsplass. Studentene må da i praksisperioden gjøre et endringsarbeid/utviklingsarbeid med et tema som er knyttet til ett eller flere mål i studieplanen. Tema og problemformulering skal godkjennes av nærmeste leder på arbeidsplassen, og være praksisnært. Når en student har praksis på egen arbeidsplass, mener vi det er viktig at tilbyder i samarbeid med arbeidsplassen og studenten definerer når studenten er i praksis, og når han/hun er i vanlig arbeid. Vi kan ikke se at dette fremgår i studieplanen. Dette må tydeliggjøres i studieplanen eller som eget vedlegg til studieplanen.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke er tilfredsstillende oppfylt.

Tilbyder må

- beskrive hvorvidt og på hvilken måte It's learning benyttes til læring
- beskrive i studieplanen eller som eget vedlegg, en definisjon på når studenten er i praksis og når han/hun er i vanlig arbeid

Tilbyder bør

- redegjøre for hvilke arbeidsformer og studieaktiviteter som benyttes for å stimulere og motivere studentene til læring mellom studiesamlingene
- beskrive og begrunne hvilke læringsaktiviteter som iverksettes for at studentene skal dra faglig nytte av teori i studiet og arbeid ved egen arbeidsplass
- beskrive på hvilken måte studiet tilrettelegges slik at det blir vekselvirkning og læring mellom studiet og egen praksis

2.6 Fagmiljøet tilknyttet utdanningen (§ 3-5)

2.6.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse

(1) Undervisningspersonalets sammensetning og samlede kompetanse skal være tilpasset utdanningen slik den er beskrevet i studieplanen. Undervisningspersonalet må samlet ha følgende kompetanse:

- a) Formell utdanning minst på samme nivå som det undervises i, innen det aktuelle fagområdet eller nærliggende fagområder. For nye fagområder der det ennå ikke tilbys tertiær utdanning, kan langvarig yrkespraksis erstatte formell utdanning.
- b) Pedagogisk kompetanse relevant for utdanningen. Minst én person skal ha formell pedagogisk utdanning og erfaring, og et særlig ansvar for utdanningens pedagogiske opplegg.
- c) Digital kompetanse relevant for utdanningen.
- d) Relevant og oppdatert yrkeserfaring.

Vurdering

Tilbyder har lagt ved en kravspesifikasjon over undervisningspersonell og sensorer i studietilbudet Helse, aldring og aktiv omsorg. Kravspesifikasjonen inneholder ikke krav til praksisveilederne, jf. vurdering i kapittel 2.6.2 Praksisveiledere.

I vedlagt tabell med oversikt over undervisningspersonalet fremkommer det at det er en faglig ansvarlig i 15 % stilling som er utdannet hjelpepleier. Faglig ansvarlig har erfaring som faglærer ved ulike videregående skoler, faglærerutdanning i ernæring, helse og miljøfag og pedagogisk kompetanse. Vedkommende har yrkeserfaring fra fagfeltet tilbake til 1986. Vi mener at studiets faglige ansvarlige må ha oppdatert fagkompetanse og erfaring fra studiets fagfelt.

Det er tilknyttet tre veiledere til studiet, og disse er innleid som timelærere/engasjement. En bioingeniør i 25 % stilling med grunnfag i sosialpedagogikk og master of public health. To sykepleiere er innleid som timelærere/engasjement i henholdsvis 35 og 25 % stilling. Den ene sykepleieren har videreutdanning innen ledelse og økonomi. Den andre har etterutdanning innen eldreomsorg og organisasjon og administrasjon.

Forholdstallet mellom undervisningspersonell og studenter er ifølge tabellen for undervisningspersonell 1: 20, som oppgitt i søknaden. Dette forholdstallet mellom undervisningspersonell og studenter må inn i kravspesifikasjonen.

Vi mener at undervisningspersonalet har bred og relevant yrkeserfaring fra fagfeltet. Den digitale kompetansen oppgis å være meget god for undervisningspersonalet og alle har yrkeserfaring innen undervisning. Vi vurderer at kompetansen til de innleide ansatte /faglærerne samlet sett er tilstrekkelig for at studentene skal kunne oppnå beskrevet læringsutbytte etter endt utdanning.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- sørge for at studiets faglige ansvarlige har oppdatert fagkompetanse og erfaring fra studiets fagfelt
- inkludere forholdstall mellom undervisningspersonell og studenter i kravspesifikasjonen

2.6.2 Praksisveiledere

(2) For utdanninger med praksis skal eksterne praksisveiledere ha kompetanse til å veilede og vurdere studentene i praksis.

Vurdering

I søknaden står det at studentens praksisveileder skal enten ha gjennomført og bestått tilsvarende utdanning eller ha en 3-årig helse- og sosialfaglig utdanning på høyskolenivå. Det anbefales at det settes av tid for veiledning med studentene en gang pr. uke. Her fremkommer det ikke om det er lærerveileder eller praksisveileder som skal ivareta denne veiledningen.

I søknaden står det at faglæreren som har ansvar for studenten i praksis skal ha veiledningsansvaret for studenten i samarbeid med studentens veileder i praksis. De vil samarbeide nært om vurdering av den enkelte student, og studentens læringsmål vil være sentrale. Det er utydlig hva som her menes med læringsmål. Er det studentens mål for egen læring eller er det forventet læringsutbytte for praksisen? Tilbyder bør tydeliggjøre dette.

For at praksisveilederne skal kunne veilede studentene slik at de oppnår det beskrevne læringsutbyttet, må de ha god nok kjennskap til læringsutbyttebeskrivelsen for praksis og kompetanse på det å veilede studentene. For å få til dette kreves samarbeid mellom skole og praksisfelt. I vedlegg 1, Program for praksis, skal studenten formulere et veiledningsgrunnlag. Hensikten med dette er å klargjøre for seg selv og veileder hvilke lærings- og veiledningsbehov studenten har. Her mener vi at skolen og faglærer må være i tett dialog med praksisveileder om dette, for å sikre god veiledning.

Det er viktig å avklare faglærer og praksisveileders rolle og ansvar ved veiledning av studentene i praksis. I vedlegg 1, Program for praksis, eller vedlegg 2, Vurderingsskjema for praksis, burde det beskrives hva som er lærer og praksisveileders ansvar og rolle i forbindelse med studentenes veiledning. Denne informasjonen må skolen sikre at praksisveileder og studenter er kjent med og kompetent til.

Tilbyder har lagt ved kravspesifikasjon for undervisningspersonell og sensorer. Vi ser ikke at krav til praksisveilederens kompetanse er beskrevet i kravspesifikasjonen og dette må tilbyder beskrive.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- redegjøre for hvem som ivaretar den ukentlige veiledningstimen med studenten i praksisperioden
- redegjøre for hvor mye veiledning studenten får av faglærer i løpet av praksisperioden
- beskrive hvordan de samarbeider med praksisfeltet for å sikre god veiledning av studentene

- beskrive krav til praksisveilederes kompetanse i kravspesifikasjonen

Tilbyder bør tydeliggjøre hva som menes med studentenes «læringsmål» ved vurdering av studenten i praksis.

2.6.3 Undervisningspersonalets størrelse og stabilitet

(3) Undervisningspersonalet må være stort og stabilt nok til å gjennomføre fastsatte læringsaktiviteter.

Vurdering

Vedlagt søknaden følger tabell for undervisningspersonalet. AOF Oslo og Akershus har en faglig ansvarlig kompetanserådgiver som er koordinator for studiet. Vedkommende har avsatte ressurser for veiledning og oppfølging av lærere og studenter tilsvarende 10 % stilling.

I søknaden oppgis det at forholdstallet mellom ansatte og studenter er 1:20 årsverk på 20 studenter. I tabellen fremkommer det at en person er ansatt i en 15 % undervisningsstilling og tre personer i engasjement/innleid timelærere, i henholdsvis 25, 35 og 25 % stilling. Dette blir samlet 100 % stilling som undervisningspersonale. Kompetanserådgivers ressurs utgjør omlag 10 % stilling.

Vi mener at forholdstallet 1.20 på 20 studenter i utgangspunktet er tilfredsstillende, men når det kun er én person ansatt ved studiet i 15 % stilling, og de andre er innleid som timelærere, så mener vi det ikke er godt nok. Å få til et fagmiljø under slike forhold mener vi er vanskelig, og det vil forringe kvaliteten på studiet. Dessuten kan vi ikke se hvordan kontinuitet kan ivaretas ved fravær. Her ber vi tilbyder om å redegjøre for hvordan de kan sikre et godt fagmiljø med god kontinuitet.

Når det gjelder sykdom og annet fravær hos personalet henvises det i søknaden til samarbeidsavtale med ASOR AS og planer om å bygge ut en lærerpool med høyt kvalifiserte veiledere. Slik vi forstår det, er planene ikke iverksatt enda, og derfor mener vi at studentene kan bli skadelidende dersom det oppstår sykdom. Her må tilbyder beskrive nærmere hva og hvordan et slikt samarbeid fungerer og hvordan dette samarbeide vil være til hjelp ved sykdom hos undervisningspersonalet.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- redegjøre for hvordan sikre et godt fagmiljø med kontinuitet i det faste personalet
- beskrive hvordan et samarbeidsavtale med ASOR AS vil være til hjelp ved sykdom hos undervisningspersonalet

2.6.4 Faglig ansvarlig

(4) Utdanningen skal ha en faglig ansvarlig med formell faglig kompetanse. Faglig ansvarliges oppgave er å sikre at studentene gjennomfører utdanningen som beskrevet i planen og oppnår læringsutbyttet. Faglig ansvarlig må være tilsatt hos tilbyder i minimum 50 prosent stilling.

Vurdering

Tilbyder beskriver at faglig ansvarlig er fast ansatt i 100 % stilling ved utdanningsinstitusjonen, hvorav 15 % er knyttet til dette studiet. Kompetanserådgiveren er pedagogisk ansvarlig og ansatt i 100 % stilling ved institusjonen, hvorav 10 % er knyttet til dette studiet.

Vi stiller oss sterkt tvilende til at fagansvarlig har tilstrekkelig kapasitet til å følge opp at utdanningen gjennomføres som planlagt, at praksisveiledere, timelærere følges opp og at vedkommende er tilgjengelige for spørsmål fra studentene i en slik liten stillingsbrøk. 15 % stilling ved studiet utgjør mindre enn én arbeidsdag pr. uke. Det er også spesielt utfordrende siden resten av undervisningspersonalet ved studiet er innleide timelærere.

Fagansvarlig har hjelpepleierutdanning (altså fra videregående opplæring) med pedagogisk- og god digital kompetanse. Vi ser at vedkommende har praksiserfaring fra fagfeltet så langt tilbake som i 1986 og vedkommende har ikke tilsvarende fagskoleutdanning. Vi mener det er særdeles viktig at studiets faglige ansvarlige har kompetanse innen studiets fagfelt. Dette fordi vedkommende skal sikre kvalitet i alle ledd i studiet og være pådriver for å bygge opp et fagmiljø, samt samarbeide faglig med andre tilsvarende utdanninger og fagmiljø. Vi er derimot oppmerksom på at vedkommende kan være en glimrende fagperson og en god faglig leder tross disse manglene. Vi ber tilbyder om å sørge for at studiets faglige ansvarlige har oppdatert fagkompetanse og erfaring fra studiets fagfelt, jf. vurdering i kapittel 2.6.1 Undervisningspersonalets sammensetning og kompetanse.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- tilsette faglig leder i større stillingsbrøk ved studiet
- sørge for at studiets faglige ansvarlige har oppdatert fagkompetanse og erfaring fra studiets fagfelt

2.7 Eksamen og sensur (§ 3-6)

2.7.1 Eksamens- og vurderingsordningene

(1) Eksamens- og vurderingsordningene skal være egnet til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Vurderingsordningene i utdanningen er skissert inn under hvert emne. Emne 1, 2, 3 og 4 består av innlevering av obligatoriske skriftlige emneoppgaver individuelt eller i gruppe (arbeidskrav) som vurderes til bestått eller ikke bestått. Det gis en skriftlig og muntlig tilbakemelding på oppgavene fra faglærer. I emne 5 skal studentene gjennomføre et fordypningsarbeid med etterfølgende muntlig eksaminering etter gitte retningslinjer. Oppgavene sensureres av intern og ekstern sensor, og det gis bokstavkarakter. Kriterier for vurdering av emneoppgaver og fordypningsoppgaven er beskrevet i studieplanen.

Ved gjennomføring av praksis blir studentene vurdert i forhold til skriftlig praksisrapport og vurdering i praksis. Ved behov deltar også avdelingsansvarlig ved praksisstedet. Praksis vurderes som bestått eller ikke bestått, og her benyttes et eget vurderingsskjema for praksis (studieplan, vedlegg 2). Skjemaet er inndelt i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Her skal en sikre at studenten har de faglige og personlige kvalifikasjoner som er nødvendig for å kunne arbeide innen fagfeltet. Dersom sluttvurderingen viser at slike nødvendige kvalifikasjoner er for svake, vil studenten få praksisen vurdert som ikke bestått.

Fravær utover 10 % av praksistiden fører til ikke bestått praksis. I kapittel 2.4.2 Utdanningens innhold og emner, ber vi tilbyder å sette praksis inn i et emne, revurdere vekten av de ulike emnene og gjøre nødvendige endringer i studieplanen. Det innebærer også å vurdere om praksis bør samles til en bolk. Når praksis er delt i to perioder må tilbyder redegjøre for om begge praksisene blir vurdert med en midtveis- og sluttvurdering. Det må vektlegges at praksis må være av et slikt omfang og organiseres på en slik måte at studenten kan vurderes og ha muligheter til å forbedre seg for å oppnå beskrevet læringsutbytte for praksis. Dette fremkommer ikke, og det må tilbyder beskrive.

For å kunne gå opp til eksamen i fordypningsemnet, må studentene ha gjennomført praksis med godkjent resultat.

Vi mener det er gode fremstillinger av vurderingskriterier både for emneoppgaver og fordypningsoppgaven i studieplanen, og vurderingsformene er relevante for å kunne vurdere læringsutbyttene.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må

- sette praksis inn i et emne, revurdere vekten av de ulike emnene og gjøre nødvendige endringer i studieplanen
- beskrive om begge praksisperiodene vurderes med midt- og sluttvurdering

2.7.2 Sensorenes kompetanse

(2) Sensorene skal ha kompetanse til å vurdere om læringsutbyttet er oppnådd.

Vurdering

Tilbyder stiller de samme kravspesifikasjoner til sensorene som til undervisningspersonalet. Disse omfatter:

- Bachelor innen helse- og oppvekstfag, som for eksempel sykepleier/vernepleier eller andre høyskoleutdanninger som sosionom eller lignende
- Fagbrev innen relevante fagområder (som for eksempel helsefagarbeider) kombinert med minimum fem års yrkeserfaring etter avlagt fagprøve.
- Faglærer innen programområdet med tilleggstudannelse innen spesialpedagogikk
- Videreutdannelse innen spesifikke fagområder som geriatri, psykisk helsearbeid, veiledning og annet som er relevant for fagskoletilbudet vil bli foretrukket
- Relevant og bred arbeidserfaring innen fagfeltet

Interne sensorer er faglærer fra fagskoleutdanningen. Eksterne sensor vil være fagpersoner med erfaring fra vurderingsarbeid. Faglig ansvarlig oppnevner sensorene, og disse vil være interne, eksterne eller en kombinasjon av disse. I søknaden begrunnes det godt hvordan sensorordningen sikrer at vurderingen av studentene skjer på en faglig betryggende måte.

Vi mener at fordi fagmiljøet er lite er det viktig at det benyttes mest mulig eksterne sensorer for å sikre upartiske vurderinger.

Konklusjon

Ja, kravet er oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder bør benytte mest mulig eksterne sensorer for å sikre upartiske vurderinger.

2.8 Infrastruktur (§ 3-7)

Tilbyder skal ha lokaler, utstyr, informasjonstjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold som er tilpasset utdanningen, og som utgjør et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø for studenter og ansatte.

Vurdering

Tilbyders beskriver hvilke lokaler og hva slags utstyr de har til studenter og lærere. Dette mener vi er tilfredsstillende. Det fremkommer ikke hvilke krav de setter til infrastruktur, og dette mener vi er viktig dersom fagskolen skal utvide til et annet studiested i fremtiden. Tilbyder bør beskrive hvilke krav de setter til infrastruktur med tanke på flytting og utvidelse av virksomheten.

Tilbyder benytter It's learning som læringsplattform og både studentene og undervisningspersonalet får tilbud om opplæring. Teknisk support er lett tilgjengelig og responstid for tilbakemelding og hjelp mener vi er tilfredsstillende.

Det er beskrevet hva slags tilgang studentene har til IKT-utstyr og tilhørende veiledning. Vi finner dette godt beskrevet og mener at skolens infrastruktur er tilfredsstillende med tanke på et forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø.

Fagskolen har ikke eget bibliotek, men i søknaden fremkommer det at faglærere disponerer en del faglitteratur som studentene kan låne. Det er også satt av midler slik at faglærere kan bestille aktuelle tidsskrift. Vi mener at tilbyder må inngå avtale med for eksempel en høyskole for å sikre studenten nødvendig tilgang til faglitteratur. Tilbyder bør informere studentene om aktuelle bibliotek som kan benyttes til lån av faglitteratur. Det er også viktig at studentene får veiledning i søk av aktuell faglitteratur, og her vil bibliotekene kunne være til god hjelp. Dette mener vi er viktig for studentenes læring.

Konklusjon

Nei, kravet er ikke oppfylt på en tilfredsstillende måte.

Tilbyder må inngå avtale med bibliotek på en høyskole eller lignende, for å sikre studenten nødvendig tilgang til faglitteratur.

Tilbyder bør

- informere studentene om aktuelle bibliotek som kan benyttes til lån av bøker og veiledning på søk av faglitteratur
- beskrive hvilke krav de setter til infrastruktur med tanke på flytting og utvidelse av virksomheten

2.9 Konklusjon etter sakkyndig vurdering

Utdanningen anbefales ikke godkjent. Tilbyder må gjøre omfattende utbedringer i utdanningen.

Tilbyder må

- fjerne barne- og ungdomsarbeid fra det formelle opptakskravet og rette dette opp i studieplanen
- gi eksempler på hva som kan være relevant yrkespraksis for opptak på bakgrunn av realkompetansevurdering
- inngå samarbeidsavtaler med flere aktører for å sikre studentene praksisplasser og for faglig samarbeid om utdanningen
- i studieplanen s. 14, siste avsnitt, fjerne teksten «i samarbeid med studenten» når det gjelder hvem som er ansvarlig for å skaffe relevante praksisplasser
- sette praksis som et eget emne eller inn sammen med et annet emne, revurdere vekten av de ulike emnene og gjøre nødvendige endringer i studieplanen
- utbedre faglig nivå, utforming og faglig innhold i læringsutbyttebeskrivelsen etter panelets vurdering
- beskrive læringsutbytte som avspeiler innovative tjenester og morgensdagens krav til omsorg
- skrive fullstendig setning i studieplanen s. 7, siste kulepunkt under kunnskap
- være konsekvent i læringsutbyttebeskrivelsene i søknaden, studieplanen og vitnemålet
- i studieplanen erstatte «helse- og sosialfag» med «helse- og oppvekstfag»
- utvide temaene under emne 2 om rehabilitering, til også å gjelde hverdagsrehabilitering, tverrfaglig samarbeid, brukermedvirkning og brukerstyring
- gjennom emnene i studieplanen vise til morgendagens omsorg, utvikling av nye tjenester, nye samarbeidsformer i omsorgsfeltet og hvordan dette innvirker på organisering og ledelse (altså

oppdatere læringsutbyttet til utviklingen i fagfeltet)

- tydeliggjøre sammenhengen mellom det overordnede læringsutbytte og læringsutbytte for hvert tema i tråd med vurderingen i kapittel 2.4.2 Utdanningens innhold og emner
- oppgi det totale antallet sider obligatorisk litteratur i studieplanen
- beskrive litteraturliste under emnene som er relevant med opplysninger om kapittel, sidetall og forfatter av kapittelet
- føre litteraturhenvisninger på en konsekvent måte i studieplanens litteraturliste
- redegjøre for obligatorisk aktivitet knyttet til de teoretiske emnene
- gjennomgå studieplanen med studentene og legge den lett tilgjengelig i læringsplattformen
- redegjøre for omfanget av faglærers tilstedeværelse og veiledning når studenten er i praksis
- nedfelle skriftlig lærer og praksisveileders rolle og ansvar ved veiledning av studenter i praksis og informere både studenter og praksisveiledere om dette
- beskrive hvorvidt og på hvilken måte It's learning benyttes til læring
- beskrive i studieplanen eller som eget vedlegg, en definisjon på når studenten er i praksis og når han/hun er i vanlig arbeid
- sørge for at studiets faglige ansvarlige har oppdatert fagkompetanse og erfaring fra studiets fagfelt
- inkludere forholdstall mellom undervisningspersonell og studenter i kravspesifikasjonen
- redegjøre for omfanget av faglærers veiledning i praksis
- redegjøre for hvem som ivaretar den ukentlige veiledningstimen med studenten i praksisperioden
- redegjøre for hvor mye veiledning studenten får av faglærer i løpet av praksisperioden
- beskrive hvordan de samarbeider med praksisfeltet for å sikre god veiledning av studentene
- beskrive krav til praksisveilederes kompetanse i kravspesifikasjonen.
- redegjøre for hvordan sikre et godt fagmiljø med kontinuitet i det faste personalet
- beskrive hvordan et samarbeidsavtale med ASOR AS vil være til hjelp ved sykdom hos undervisningspersonalet
- tilsette faglig leder i større stillingsbrøk ved studiet
- sørge for at studiets faglige ansvarlige har oppdatert fagkompetanse og erfaring fra studiets fagfelt
- beskrive om begge praksisperiodene vurderes med midt- og sluttvurdering
- inngå avtale med en høgskole eller lignende, for å sikre studenten nødvendig tilgang til faglitteratur

Tilbyder bør

- informere om hvilke yrkesmuligheter studenter har dersom de tas opp på bakgrunn av en realkompetansevurdering og ikke kan søke autorisasjon
- inngå intensjonsavtaler eller flere formelle samarbeidsavtaler for praksisplasser
- i studieplanen informere om at det er krevende å kombinere studier og arbeid
- oppfordre studentene til å bruke studieplanen aktivt
- redegjøre for hvilke arbeidsformer og studieaktiviteter som benyttes for å stimulere og motivere studentene til læring mellom studiesamlingene
- beskrive og begrunne hvilke læringsaktiviteter som iverksettes for at studentene skal dra faglig nytte av teori i studiet og arbeid ved egen arbeidsplass
- beskrive på hvilken måte studiet tilrettelegges slik at det blir vekselvirkning og læring mellom studiet og egen praksis

- tydeliggjøre hva som menes med studentenes læringsmål ved vurdering av studenten
- benytte mest mulig eksterne sensorer for å sikre upartiske vurderinger.
- informere studentene om aktuelle bibliotek som kan benyttes til lån av bøker og veiledning på søk av faglitteratur
- beskrive hvilke krav de setter til infrastruktur med tanke på flytting og utvidelse av virksomheten

2.10 Tilsvarende

NOKUT mottok ikke tilbakemelding fra søkeren på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport innen fristen 28. august 2015.

3 Vedtak

NOKUT ved direktøren anser ikke de faglige kravene for godkjenning av utdanningen *helse, aldring og aktiv omsorg*, 60 fagskolepoeng stedbasert undervisning, ved Studieforbundet AOF Norge som oppfylt. Vi avslår derfor søknaden.

Vedtaket er fattet med hjemmel i

- lov om fagskoleutdanning § 2
- forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 5-1 (1) (heretter NOKUT-forskriften)

NOKUT har ikke mottatt tilbakemelding fra søkeren, på de sakkyndiges vurdering i utkast til tilsynsrapport. Vi har fattet vedtak om avslag basert på vår vurdering av de administrative sidene ved utdanningen og den sakkyndige rapporten.

4 Dokumentasjon

Rapporten er skrevet på bakgrunn av søknad datert 13. februar 2015, NOKUTs saksnummer 15/100-1.

Vedlegg 1:

Sakkyndig komité

Kravene til sakkyndige står oppført i fagskoletilsynsforskriften kapittel 2. De sakkyndige skal vurdere om søknaden oppfyller kravene for godkjenning av fagskoleutdanning, jf. fagskoletilsynsforskriften kapittel 3.

Den sakkyndige komité har bestått av følgende medlemmer:

- **Prosjektmedarbeider Siri Homelien, Helseetaten**

Homelien har master i helsefremmende arbeid, er utdannet sykepleier med videreutdanninger i aldersdemens og prosjektledelse. Hun har bred arbeidserfaring fra sykehus, sykehjem og som koordinator for demensomsorg ved Bydel St. Hanshaugen. Hun har vært ansatt som avdelingssykepleier og oversykepleier ved St. Hanshjemmet. Fra 2006 til 2008 var hun fagansvarlig for videreutdanning i aldersdemens ved Lovisenberg diakonale høyskole. Hun har arbeidet ved Vern for eldre i Oslo kommune i perioden 2010 til 2013, og har vært prosjektleder for Demensfyrtårn ved Utviklingscenter for sykehjem. I dag er hun ansatt i Helseetaten, prosjekt hverdagsrehabilitering i Oslo. I nåværende og tidligere stillinger har Homelien arbeidet aktivt med veiledning og undervisning av helsepersonell, ledere, pårørende, brukere og studenter.

- **Studieleder Marta Grongstad, Universitetet i Tromsø (UiT)**

Grongstad er utdannet sykepleier med master i sykepleie og helsefag fra UiT. Hun har praktisk, pedagogisk utdanning, studert IKT og didaktikk og har en videreutdanning innen aldring og eldreomsorg. Grongstad har i mange år jobbet med desentraliserte og nettbaserte studier. Hun har 20 års erfaring som lærer og studieleder av videreutdanningsstudier innen eldreomsorg ved Høgskolen i Tromsø. Grongstad har ledet arbeidet med utarbeidelse av ny, felles fagplan ved bachelorutdanningen i sykepleie ved campus Hammerfest og campus Tromsø, UiT. I 2010-2012 var hun ansatt i Oslo kommune som fagutviklingssykepleier ved sykehjem og ledet flere fag- og utviklingsprosjekter for ledere og helsearbeidere i kommunehelsetjenesten. Hun har i mange år hatt et nært samarbeid med ulike utdanningsinstitusjoner, kommune- og spesialisthelsetjenesten rundt kompetanseheving og utdanning av helsepersonell. Grongstad har erfaring som sakkyndig for NOKUT. Hun var medlem av fagskoleutvalget som utarbeidet NOU-rapporten Fagskolen – et attraktivt utdanningsvalg, 2014:14.

Sakkyndige skal ikke ha oppgaver ved fagskolen eller ha andre tilknytninger til tilbyder som kan medføre inhabilitet. De sakkyndige har erklært at de ikke er inhabile i saken.

Søkerinstitusjonen har fått anledning til å uttale seg om NOKUTs forslag til sakkyndige, og har ingen merknader.